

Dynamik!

Kubizmus / Futurizmus / Kinetizmus

↳ **Unteres Belvedere, Bécs**

↳ **2011. február 10 – május 29.**

A húszas évek mozgalmaiból Bécsben – a kiállítás alcímében a kubizmusra és a futurizmusra, tehát a korábbi évtizedekre utal – kevés volt érzékelhető. Egy-egy importált kiállításon, néhány művész privát jellegű látogatásán – és egy Magyarországról emigrált avantgárd művészcsoporthoz – kívül alig valami. Feltűnő módon létezett viszont egy állami, az iparművészeti képzést végző főiskolában egy részleg, amely intenzíven foglalkozott az avantgárd mozgalmakkal. A részleg vezetője, FRANZ ČIŽEK felismerte az avantgárd stílusok formai sokféleségének didaktikus lehetőségeit, és pedagógiai munkájában sikeresen alkalmazta ezeket.

A Belvedere kiállítása több szempontból is újítást hozott a múzeum profiljába. A kiállított művek szinte kizárólag más gyűjteményekből származnak, mivel a Belvedere gyűjteményében az avantgárd művészetnek eddig nem volt helye. A gyűjteményben összesen két ERIKA GIOVANNA KLIEN alkotás található, ezeken kívül nincs több, a kinetizmushoz – ahogy a Čížek-osztályban született alkotásokat összefoglalóan nevezik – sorolható mű egy sem. A kiállítás ötlete is a bécsi Iparművészeti Főiskolában született, ahol Franz Čížek osztálya működött. A kiállítást kísérő könyv a Főiskola első kísérlete az osztály által képviselt hagyomány feldolgozására.

A *Dynamik* termet járva egy nagyszabású, sokszínű, sokrétű tárlatot látunk; számos nagy névvel (Giacomo Balla, Carlo Carrà, Georges Braque, Fernand Leger, Le Corbusier) találkozunk, érdekesítő témák, kulturális összefüggések merülnek fel. Külön termet szenteltek a spiritualista, ezoterikus művészetnek, tehát a modernitás irracionális oldalának; a rendezők sejtetik az orosz avantgárd befolyásának jelentőségét, s hangsúlyt kapnak természetesen a művészeti iskolák, pl. Johannes Itten bécsi magániskolája is. Kassák Lajos azonban nincs jelen – ez tükrözi az 1920–26-os bécsi viszonyokat, amikor Kassák többévi erőfeszítés után is csak a helyi kulturális élet peremén létezhetett. (Ennek a hiánynak természetesen az is oka lehet, hogy Kassák képarművészeti iskolájával nem dinamikus, hanem statikus műveket alkotott.)

MARIANNE/MY ULLMANN

Bescheiden, 1925, tempera, vászon, 60 × 60 cm

Universität für angewandte Kunst Wien, Kunstsammlung und Archiv

© fotó: Universität für angewandte Kunst Wien, Kunstsammlung und Archiv

A kiállítás nagyvonalúságán és sokszínűségén túl azonban egy sor kérdés és probléma merül fel. A „mozgás” egymagában túlságosan felületes kritérium ahhoz, hogy ez alapján a kinetizmus az avantgárd mozgalmakhoz lenne köthető. Míg a futurizmus esetében, Balla vagy Carrà alkotásain a mozgás valóban meghatározó, addig a kubizmus ugyanúgy statikus, mint például a kinetizmussal kortárs konstruktivizmus is. A kiállítás asszociatíván van elrendezve anélkül, hogy a kurátorok az egyes termeket jelölő témákat valóban következetesen végiggondolták volna. A „kristálymetafora” vagy az „ornamentika” lényegesen sokrétűbb annál, mint ahogy itt megjelenik, és teljesen más, akár homlokegyenest ellentétes tendenciájú művekkel is reprezentálható lenne. Így ezek a címadások önkényesnek hatnak. Erősen megkérdőjelezhető a külső jegyek alapján „hasonló” – így azonos formátumú vagy azonos motívumokat (például egy álló alakot) megjelenítő – művek művészettörténeti összefüggést szuggereáló egymás mellé állítása is.

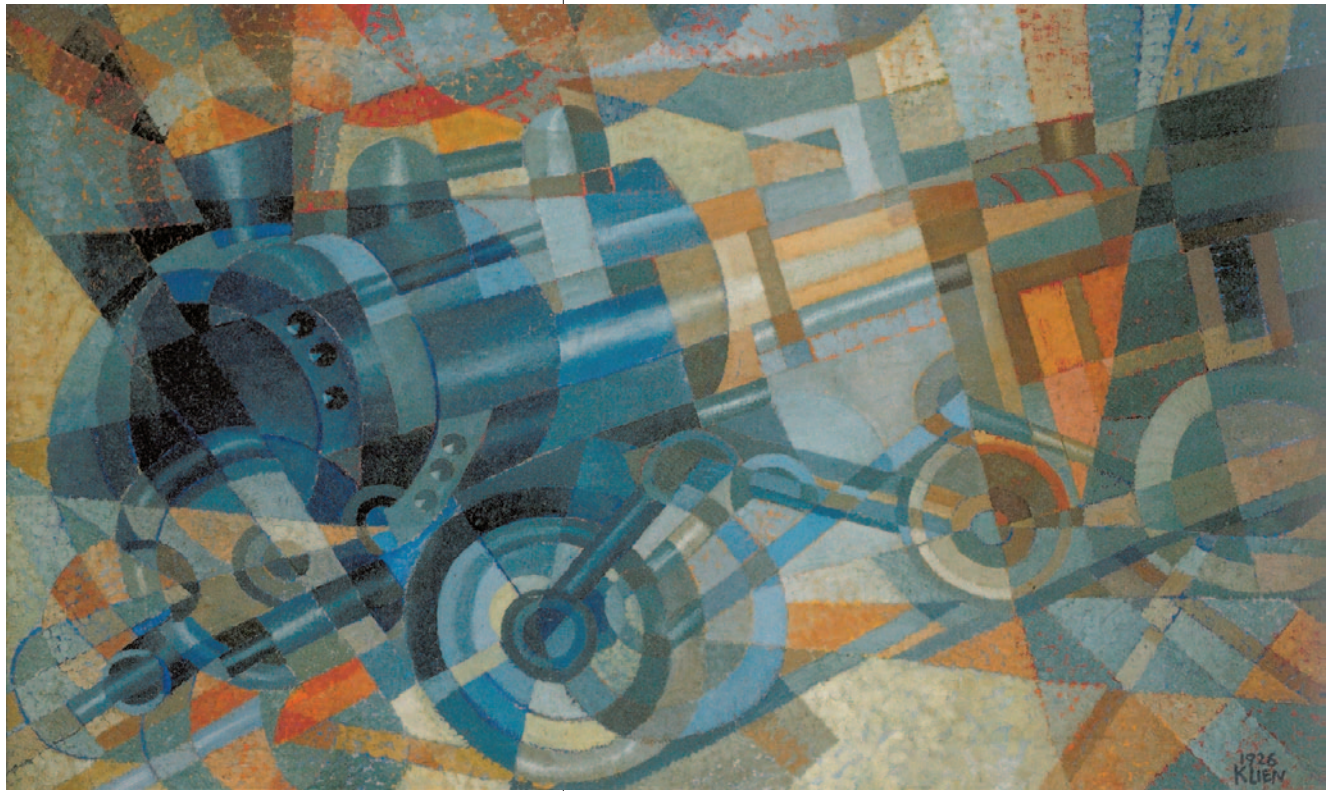
Bécs és a modernitás viszonya az osztrák kultúrtörténet számára komoly problémát jelent. Ez a legtalálhatóbban úgy fogalmazható meg, hogy itt nem modernitásról, hanem antimodernitásról van szó, ami persze nem jelenti azt, hogy ennek a viszonyoknak a tárgyalása ne lenne az osztrák kultúrtörténet-kutatás egyik feladata. Súlyos hiba és teljesen kontraproduktív viszont a probléma világosan megfogalmazása helyett úgy tenni, mintha az nem is létezne. A kiállítást járva így aztán számos alapvető kérdés merülhet fel: hogyan működik a művészet? Hogyan működik a művészettörténet? Hogyan működik a kiállítás-ipar? A művészet esetében van teremtő művész, van irányt mutató alkotás – és van másolat. A művészettörténet esetében vannak olyanok, akik kérdéseket tesznek fel, és vannak, akik elkerülik azokat. A kiállítás-ipar pedig természetesen olyan dolgokon alapul, mint „nagy művek, nagy nevek, jó PR, sok látogató, színes katalógus”. Természetesen a kurátorokkal, PATRICK WERKNERREL és HARALD KREJCIVEL szemben támasztott követelmény egyértelmű: egy blockbuster kiállításra volt szükség, tehát az anyagot úgy kellett kiválasztani és prezentálni, ahogy a Belvedere vezetése azt elvárta. Mégis kérdés, hogy ez az elvárás valóban összeegyeztethetetlen-e egy adekvát válogatással, egy körültekintő prezentációval, egy részleteiben is szakmailag igényes koncepcióval. De vegyünk néhány példát. UITZ BÉLA *Harc* című műve prominens helyen, az első terem közepén felállított paraván egész falát elfoglalva látható. Néhány teremmel odébb *Konstruktív tendenciák – az avantgárd megszervezi magát* cím alatt a bécsi Freie Bewegung elnevezésű kiállító helyiségben az 1910-es évek végén és az 1920-as évek elején megjelenő művészek alkotásaiból látható válogatás, többek között ALEXANDER RODCSENKO, LJUBOV POPOVA, UITZ BÉLA és ERIKA GIOVANNA KLIEN alkotásai is. Ebből az összeállításból nem látható világosan az a vonal, amely érthetővé tenné az összefüggéseket, miszerint Uitz 1921-ben több hónapot töltött Oroszországban. Bécsbe való visszatérésekor egyrészt dokumentációs anyagot, így fényképeket hozott magával, másrészt alkotásain nyilvánvaló az oroszországi aktuális művészet hatása. Tehát nem Uitzről, hanem az orosz művészet 1921 utáni ausztriai hatásáról van szó, ahol Rodcsenko-Uitz-Klien a közvetítési vonal, nem pedig Uitz-Klien. Az Uitz-féle közvetítés a korra jellemző kulturális transzfer egy szép példája lenne, amit egy világosabb kurátori koncepció láthatóvá is tehetett volna. Ezen a kiállításon ezt az összefüggést csak az fedezi fel, aki eleve tudott róla.

A kinetizmust képviselő művek az osztrák és a nemzetközi művészet összehasonlításában egyértelműen tanári útmutatás alapján keletkezett alkotásoknak mutatkoznak. Ennek figyelembevételével itt is érdemes feltenni a kérdést: hogyan lehet a minőséget meghatározni az úgynevezett modern művészet esetében? Mint ahogy itt is látható, ez nem egyszerű; nem megy úgy, mint az úgynevezett klasszikus művészet esetében, „első látásra” vagy valamilyen „esztétikai intuícióra” támaszkodva. Az értékelés alapja háttértudás, a fejlődési sor ismerete, annak a kérdésnek a figyelembevételével, mikor készült egy-egy mű. Nem a kézügyesség, a téma, a reprezentáció vagy a megbízó a fontos, mint esetleg egy gótikus vagy barokk mű esetében; a modern kor képzőművészetét nem ezek határozzák meg. Itt különösen igaz, hogy akkor látunk valamit, ha tudjuk, hogy mit látunk. Ezért súlyos hiba alkotások egymás mellé állításával olyan összefüggések szuggereálása, amelyek a téma mélyrehatóbb ismerete esetén tarthatatlannak bizonyulnak.

Ha végiggondolja az ember, tulajdonképpen mit is jelent az, hogy az avantgárd művészet egy-egy formai megoldása mint didaktikai elem beépülhetett a Čížek osztály tananyagába, egy különös következtetést kell levonnunk. Amennyiben egy-egy ilyen megoldás itt megjelent, akkor az már valószínűleg el is vesztette újító erejét. A formaosztály 1925-ös kiállításán látható „konstruktivista szobrok” azt bizonyítják, hogy a konstruktivista szobrászat 1924–25-re már túllépett innovációs szakaszán.

A Čížek osztály három legnevesebb tanítványa Erika Giovanna Klien, ELISABETH KARLINSKY és MARIANNE ULLMANN volt. Alkotásaik a kinetizmus

ERIKA GIOVANNA
KLIEN Lokomotive,
1926
olaj, vászon,
59,5 x 99 cm
Sammlung Pabst
fotó © Sammlung
Pabst

tipikus megnyilvánulásainak tekinthetők. Karlinsky *Arcok*, Ullmann *Szerény* és Klien *Lokomotive* című művei kompozíciójukban (a vászon felületét gondosan kitöltve, egy központi alakra vagy tárgyra összpontosítva), dekoratív színpalettájukkal, az absztrakció irányába elmozduló, de a néző számára könnyen olvasható figurálisukkal bizonyítják, hogy megértették a tanulmányaik során megtanultakat, tudják kezelni az elmúlt, illetve befutott avantgárd mozgalmak kifejlesztette formai repertoárt.

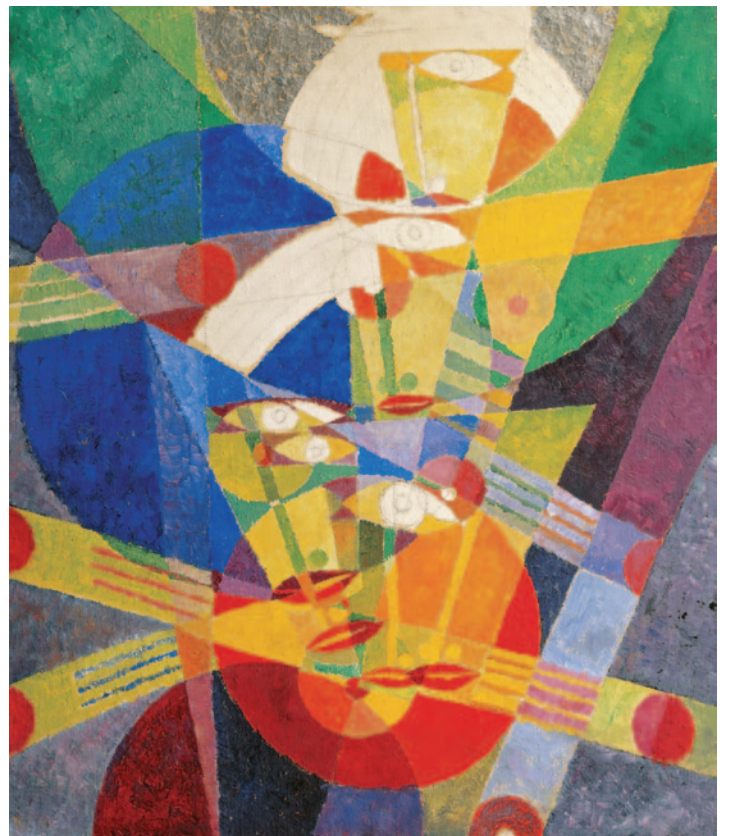
A kiállított és a kinetizmushoz sorolható művek értékelése szempontjából döntő kérdés, hogy azok mikor keletkeztek: az idő alatt, míg az alkotók a Čížek osztályt látogatták vagy utána. Első esetben pedagógiai szempontok nyomait hordozhatják, a másodikban pedig a művészet és a piac törvényeinek, illetve az alkotó munkásságában felfedezhető törvényeknek kell megfelelniük. Nos, ezen a kiállításon jellemző módon nem húzható meg ez a határvonal. A két, alapvetően különböző periódusból származó művek megkülönböztetés nélkül lógnak egymás mellett, ahogyan a műtárgyleírások, illetve a katalógus sem tartalmaz erre a különbségre történő utalásokat. Az érdeklődő természetesen saját maga kikövetkeztetheti az alkotók életrajzi adataiból, hogy hol húzható meg ez a határvonal. A kurátorok viszont nem tették ezt meg – éspedig jó okból. Maguk a művek nem indokolják ezt a megkülönböztetést. Klien, Karlinsky és Ullmann ugyan variálták a tanulmányaik során elsajátítottakat és eljuttattak egyfajta szuverenitás szintjére, igazi művészeti fejlődés azonban nem fedezhető fel náluk.

A kinetizmus avantgárd művészetté való felstilizálásával kapcsolatban felmerülő problémák természetesen a kiállítás rendezői számára is érzékelhetőek voltak. A kinetizmus nem egy stílus, hanem egy didaktikai okokból összeállított stíluskeverék. A kiállítás szervezőinek válasza erre a problémára az, hogy itt nem egy újabb stílusról van szó, hanem egyes művészi pozíciókról. Mivel egy a Čížek osztályból kikerült képzőművésznek sem sikerült bekerülni a vezető avantgárd művészek közé, ezért itt nem „nagy nevről” van szó, hanem háttérbe szorított, eddig figyelmen kívül hagyott alkotók soráról. A kinetizmusnak a klasszikus avantgárdba való integrálására tett kísérlet ezért olyan szempontból is érdekes lehet, hogy a súlypont áthelyezésével az eddigi tudományos eredmények újragondolására inspirál. A kiállítás és a kísérő könyv alapján viszont meg kell állapítanunk, hogy ez az átértékelési folyamat sikertelen maradt. Ha mégis komolyan vennénk, érthetlenné válna mindaz, ami az avantgárd meghatározó jellemzője. Nem radikalitásról, utópiáról, erőltetett fejlődésről, politikai és társadalmi kényszerekről lenne többé szó, hanem egy, az 1920-as évek osztrák viszonyaihoz adaptált jelenségről.

A kiállítás figyelemreméltó esemény, mert – mint mondtuk – nagyvonalú, sokszínű és érdekes. A termetek járva lényeges kérdések is felmerülnek a látogatásban, ráadásul e kiállítás érinti azt a problémát is, hogy hogyan van jelen,

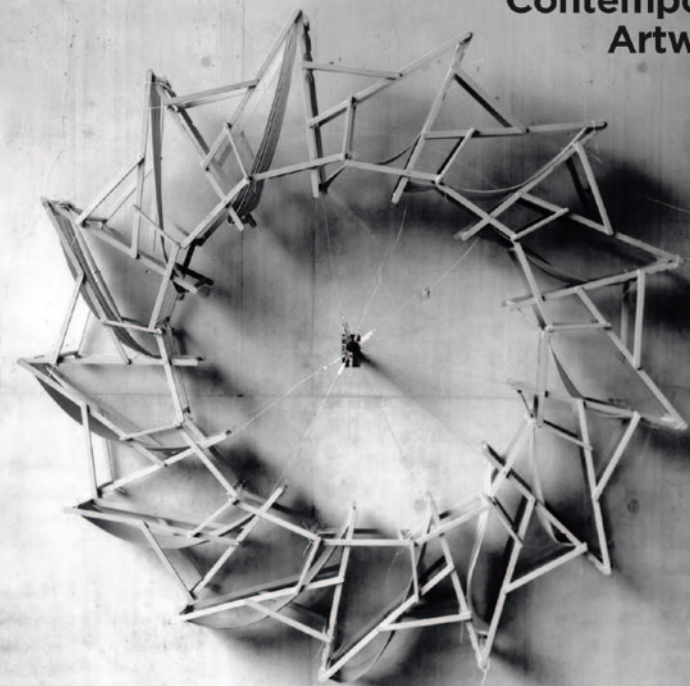
milyen helyet foglal el az 1920-as évek magyar művészete – nevezetesen a Ma csoport művészete – az osztrák művészettörténetben. Jól látható az is, hogyan működött az osztrák művészeti ipar 1920–26-ban és ma: elég megnéz-nünk, mi történt 2006-ban, amikor a Wien Museum először mutatta be egy reprezentatív kiállításon a kinetizmust, illetve milyen ugyanez az ipar 2011-ben. A koncepció ugyanúgy ki van találva, mint 1920-ban, csak épp a jelen-ség sem akkoriban, sem ma nem létezik. Ez pedig nemegyszer a valóságosan létező dolgok elől zárja el tekintetünket.

ELISABETH KARLINSKY
Gesichter in Kreisfiguration, 1923, olaj és sztaniolpapír, vászon, 70 x 59 cm
Wien Museum, © VBK Wien, 2011

Hungarian
Contemporary
Artworks

NYARALÓ MŰVEK
COULEUR LOCALE

Pacsika Rudolf:
Aneatikus szerkezet, 2003

Helyszín/Venue:
8600 Siófok, Somogyi u. 53.

Nyitva/Open:
2011. 06. 19.–09. 30.
minden nap/every day:
11.00-20.00

info@320fok.hu, www.320fok.hu

Támogatóink/Sponsors

Advocatus Pro Urbe Siófok Közhasznú Alapítvány,
Artmagazin, CoDA Concept, Fúzió Hungária Kft.,
hg.hu, JKH Nagyker Kft., Műértő, Octogon, port.hu,
Siófok Város Önkormányzata

Megnyitó: 2011. július 7., (csütörtök) este

Nyitva: 2011. július 8–10., (péntek–vasárnap) déltől estig

Helyszín: Gozsdu-udvar / C, Király u. 13.

George Baselitz
● KUNSTFORENINGEN GL STRAND
www.gjstrand.dk
KOPPENHÁGA
2011. 05. 28 – 08. 21.

David Hockney
Me Draw on iPad
● LOUISIANA MUSEUM FOR MODERNE KUNST
www.louisiana.dk
HUMLEBÆK
2011. 04. 08 – 08. 28.

WAX – Sensation in Contemporary Sculpture
Ugly (or beautiful?)
● KUNSTEN – MUSEUM OF MODERN ART AALBORG
www.kunsten.dk
AALBORG
2011. 05. 28 – 09. 11.

Észtország
gateways. Art and Networked Culture
● KUMU
www.ekm.ee
TALLINN
2011. 05. 15 – 09. 15.

Pavel Filonov and the Russian Avant-Garde
● KUMU
www.ekm.ee
TALLINN
2011. 06. 10 – 09. 18.

Double Portrait. Flemish Symbolists James Ensor and Jules de Bruycker
● KUMU
www.ekm.ee
TALLINN
2011. 06. 17 – 10. 30.

Finnország

The Golden Forest
● TENNISPALATSI
www.taidemuseo.fi
HELSINKI
2011. 06. 17 – 09. 04.

ARS 11 - Changes your perception of Africa and contemporary art
● KIASMA
www.kiasma.fi
HELSINKI
2011. 04. 15 – 11. 27.

Franciaország

François Morellet
Réinstallations
● CENTRE POMPIDOU
www.centrepompidou.fr
PÁRIZS
2011. 03. 02 – 07. 04.

The Otolith Group
● BÉTONSALON
www.betonsalon.net
PÁRIZS
2011. 06. 15 – 07. 13.

Van Dongen
Fauve, Anarchist and Socialite
● MUSÉE D'ART MODERNE DE LA VILLE DE PARIS
www.mam.paris.fr
PÁRIZS
2011. 03. 25 – 07. 17.

Amy O'Neill
Forests, Gardens & Joe's
● CENTRE CULTUREL SUISSE
www.ccsparis.com
PÁRIZS
2011. 05. 06 – 07. 17.

Les Villes Fertiles / Fertile Cities
Labyrinthe végétal / Natural Labyrinth
Roberto Burle Marx (1909-1994)
The permanence of the unstable

● CITÉ DE L'ARCHITECTURE ET DU PATRIMOINE
www.citechailot.fr
PÁRIZS
2011. 03. 23 – 07. 24.

Mitch Epstein
American Power
● FONDATION HENRI CARTIER-BRESSON
www.henricartierbresson.org
PÁRIZS
2010. 05. 04 – 07. 27.

Heinrich Kühn
● MUSÉE NATIONAL DE L'ORANGERIE
www.musee-orangerie.fr
PÁRIZS
2011. 04. 27 – 07. 25.

Dystopia
● CAPC MUSÉE D'ART CONTEMPORAIN DE BORDEAUX
www.capc-bordeaux.fr
CHÂTEAU-GONTIER
2011. 05. 14 – 07. 28.

Indian Highway IV.
● MUSÉE D'ART CONTEMPORAIN DE LYON
www.moca-lyon.org
LYON
2011. 02. 23 – 07. 31.

Miró sculpteur
● MUSÉE MAILLOL
www.museemaillol.com
PÁRIZS
2011. 03. 16 – 07. 31.

Dennis Oppenheim
Verinika Holcova
● MUSÉE D'ART MODERNE SAINT-ÉTIENNE MÉTROPOLE
www.mam-st-etienne.fr
SAINT-ÉTIENNE
2011. 05. 14 – 08. 21.

Tableaux
● MAGASIN – CENTRE NATIONAL D'ART CONTEMPORAINE GRENoble
www.magasin-cnac.org
GRENoble
2011. 05. 29 – 09. 04.

Catalogue
● MUSÉE D'ART MODERNE SAINT-ÉTIENNE MÉTROPOLE
www.mam-st-etienne.fr
SAINT-ÉTIENNE
2011. 05. 10 – 09. 18.

LE TEMPS RETROUVÉ – Cy Twombly photographer, friends and others
● COLLECTION LAMBERT
www.collectionlambert.com
AVIGNON
CHAPELLE DU MÉJEAN
ARLES
2011. 06. 12 – 10. 02.

Hollandia

Conny Luhulima and Geert van Kesteren
Nunusaku – stories of migration
● NEDERLANDS FOTOMUSEUM
www.nederlandsfotomuseum.nl
ROTTERDAM
2011. 04. 09 – 06. 26.

Dutch Masters in the 21st century
● ROTTERDAM KUNSTHAL
www.kunsthall.nl
ROTTERDAM
2011. 05. 18 – 06. 26.

Fluiten in het Donker – project by the Curatorial Programme 10/11
● DE APPEL BOYS' SCHOOL
www.deappel.nl
AMSZTERDAM
2011. 05. 21 – 06. 26.

Omer Fast
● NETHERLANDS MEDIA ART INSTITUTE
www.montevideo.nl
AMSZTERDAM
2011. 05. 14 – 07. 23.

The End of Money
● WITTE DE WITH
www.wdw.nl
ROTTERDAM
2011. 05. 22 – 08. 07.

The Pilgrim, the Tourist, the Flaneur (and the Worker) – Play Van Abbe Part 4
● VAN ABBEMUSEUM
www.vanabbemuseum.nl
EINDHOVEN
2011. 02. 26 – 08. 14.

Anton Corbijn
Inwards and Onwards
● FOAM_FOTOGRAFIEMUSEUM
AMSTERDAM
www.foam.nl
AMSZTERDAM
2011. 06. 24 – 09. 01.

Adam Fuss
● HIUS MARSEILLE
www.huismarseille.nl
AMSZTERDAM
2011. 06. 11 – 09. 04.

Rineke Dijkstra
The Weeping Woman, Tate Liverpool 2009
● DE PONT MUSEUM VOOR HEDENDAAGSE KUNST
www.depont.nl
TILBURG
2011. 04. 02 – 09. 18.

David Claerbout
Sunrise, 2009
● DE PONT MUSEUM VOOR HEDENDAAGSE KUNST
www.depont.nl
TILBURG
2011. 04. 02 – 10. 09.

Izland

Perspectives – On the Borders of Art and Philosophy
● REYKJAVIK ART MUSEUM
www.artmuseum.is
REYKJAVIK
2011. 05. 21 – 09. 04.

Izrael
William Kentridge
Five Themes
● THE ISRAEL MUSEUM
www.imjnet.org.il
JERUZSÁLEM
2011. 03. 05 – 06. 18

Lengyelország

Roee Rosen
THE DYNAMIC DEAD ROEE ROSEN
● CENTER OF CONTEMPORARY ART UJAZDOWSKI CASTLE
www.csw.art.pl
VARSÓ
2011. 04. 21 – 07. 03.

Opening the door? Belarusian art today
● ZACHETA NARODOWA GALERIA SZTUKI
www.zacheta.art.pl.
VARSÓ
2011. 05. 24 – 08. 21.

History in Art
● MUZEUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ W KRAKOWIE
www.mocak.pl
KRAKKÓ
2011. 05. 20 – 09. 25.

Litvánia

In Between. Austria Contemporary
● THE CONTEMPORARY ART CENTRE
www.cac.lt
VILNIUS
2011. 06. 24 – 08. 21.

Luxemburg

John Stezaker
Mac Adams
Pascal Marthine Tayou
● MUDAM LUXEMBOURG
www.mudam.lu
LUXEMBOURG
2011. 06. 18 – 09. 11.

Nagy-Britannia

Yohji Yamamoto
● V&A
www.vam.ac.uk
LONDON
2011. 03. 12 – 07. 10.

Burke + Norfolk
Photographs From The War In Afghanistan
● TATE MODERN
www.tate.org.uk
LONDON
2011. 05. 06 – 07. 10.

Figures & Fictions: Contemporary South African Photography
● V&A
www.vam.ac.uk
LONDON
2011. 04. 12 – 07. 17.

David Goldblatt
Lifetimes: Under Apartheid
● V&A
www.vam.ac.uk
LONDON
2011. 04. 08 – 07. 31.

Brit Insurance Designs Awards
● DESIGN MUSEUM
www.designmuseum.org
LONDON
2011. 02. 16 – 08. 07.

Fred Sandback
● WHITECHAPEL GALLERY
www.whitechapelgallery.org/
LONDON
2011. 05. 25 – 08. 14.

James Stirling
Notes from the Archive
● TATE BRITAIN
www.tate.org.uk
LONDON
2011. 04. 05 – 08. 21.

Miró
● TATE MODERN
www.tate.org.uk
LONDON
2011. 04. 14 – 09. 11.

Watch Me Move: The Animation Show
● BARBICAN – ART GALLERY
http://www.barbican.org.uk/home.asp
LONDON
2011. 06. 15 – 09. 11.

BP Portrait Award 2011
● NATIONAL PORTRAIT GALLERY
www.npg.org.uk
LONDON
2011. 06. 16 – 09. 18.

Brassai, Capa, Kertész, Moholy-Nagy, Munkácsi
Eyewitness: Hungarian Photography in the 20th Century
● ROYAL ACADEMY OF ARTS
www.royalacademy.org.uk
LONDON
2011. 06. 30 – 10. 02.

SHAPE OF THINGS TO COME: NEW SCULPTURE
● SAATCHI GALLERY
www.saatchi-gallery.co.uk
LONDON
2011. 05. 27 – 10. 16.

Taryn Simon
● TATE MODERN
www.tate.org.uk
LONDON
2011. 05. 25 – 11. 06.

Photography: New Documentary Forms
● TATE MODERN
www.tate.org.uk
LONDON
2011. 05. 01 – 2012. 03. 31.

Diane Arbus
● TATE MODERN
www.tate.org.uk
LONDON
2011. 05. 16 – 2012. 03. 31.

Németország

Pièces de résistance - Stücke des Widerstandes
● MOTORENHALLE / PROJEKT ZENTRUM FÜR ZEITGENÖSSICHE KUNST
www.motorenhalle.de
DREZDA
2011. 05. 28 – 07. 09.

Richard Long
Berlin Circle
● HAMBURGER BAHNHOF - MUSEUM FÜR GEGENWART
www.hamburgerbahnhof.de
BERLIN
2011. 03. 26 – 07. 31.

Roni Horn
Photographic Works
● HAMBURGER KUNSTHALLE
www.hamburger-kunsthalle.de
HAMBURG
2011. 04. 15 – 08. 14.

Francesco Clemente
Palimpsest
● SCHIRN KUNSTHALLE
www.schirn-kunsthalle.de
FRANKFURT
2011. 06. 08 – 09. 04.

Manifesztum: Kassák! / Intermediális megközelítés
● COLLEGIUM HUNGARICUM
www.hungaricum.de
BERLIN
2011. 06. 08 – 09. 25.

Secret Societies
● SCHIRN KUNSTHALLE
www.schirn-kunsthalle.de
FRANKFURT
2011. 06. 23 – 09. 25.

Kassák Lajos. Az avantgárd nagykövete 1915-1927
● BERLINISCHE GALERIE
www.berlinischegalerie.de
BERLIN
2011. 05. 17 – 10. 17.

Land Art
● HAMBURGER BAHNHOF - MUSEUM FÜR GEGENWART
www.hamburgerbahnhof.de
BERLIN
2011. 03. 26 – 2012. 01. 15.

Norvégia
Surrounding Bacon & Warhol
● ASTRUP FEARNLEY MUSEET FOR MODERNE KUNST
http://afmuseet.no
OSLO
2011. 05. 05 – 10. 02.

Olaszország
Michelangelo Pistoletto
Da Uno a Molti, 1956-1974
● MAXXI
www.fondazionemaxxi.it
RÓMA
2011. 03. 04 – 08. 15.

ZimmerFrei
campo | largo
● MAMBO
www.mambo-bologna.org
BOLOGNA
2011. 05. 27 – 08. 28.

Marzia Migliora
Salla Tykkä
● EX3 CENTRO PER L'ARTE CONTEMPORANEA
www.ex3.it
FIRENZE
2011. 06. 08 – 09. 11

Wayne Thiebaud at Museo Morandi
● MAMBO
www.mambo-bologna.org
BOLOGNA
2011. 03. 04 – 10. 02.

Promotion 2010-2011: les Pensionnaires à la Villa Médicis
● ACADEMIE DE FRANCE À ROME – VILLA MEDICI
www.villamedici.it
RÓMA
2011. 04. 01 – 10. 31.

A Geographical Expression
● FONDAZIONE SANDRETTO RE REBAUDENGO
www.fondsr.org
TORINO
2011. 05. 19 – 11. 27.

54th Internatioal Art Exhibition
Németh Hajnal
Összeomlás – Passzív interjú
● HUNGARIAN PAVILION, GIARDINI DI CASTELLO
www.crash-passiveinterview.c3.hu
VELENCE
2011. 06. 04 – 11. 27.

Oroszország

James Turrell
● GARAGE: CENTER OF CONTEMPORARY ART
www.garageccc.com
Moszkva
2011. 06. 11 – 08. 14.

